

палива та викидів газів. Цей проект може бути використаний як прототип будь-яким авіаційним органом для своєї вигоди. Цей проект показав важливість машинного навчання (ML), метода випадкового лісу (Random Forest) для створення правильних моделей та їх предикативного аналізу.

Список використаних джерел

1. Wu, C. (2005). In herent delays and operational reliability of air lines chedules. *Journal of Air Transport Management*. Volume 11, Issue 4. Pp 273-282.
2. Hansen, M., and C. Y. Hsiao. (2005). Going South? An Econometric Analysis of US Airline Flight Delays from 2000 to 2004/84th. *Annual Meeting of the Transportation Research Board (TRB)*. Washington D.C. '05.
3. Rosen, A. (2005). Flight. Delayson US Airlines: The Impact of Congestion Externalities in Hub and Spoke Networks, Department of Economics, Stanford University, pp. 28 – 32.
4. Garret, J. (2005). An Introduction to Statistical Learning. *Springer Science+Business Media New York*, pp. 425.

Костирко Р. О.,

*доктор економічних наук, професор
Національного центру обліку та аудиту
Національної академії статистики, обліку та аудиту;*

Юрченко О. С.,

*аспірантка
кафедри облікових технологій та оподаткування;
Львівський національний університет імені Івана Франка*

КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Для сучасного стану вітчизняної економіки питання оцінки безперервного функціонування підприємств набуває особливої актуальності, оскільки дотримання принципу безперервності передбачає припущення, що підприємство не планує ліквідації у найближчому звітному періоді та має намір продовжувати діяльність, отримувати прибуток, погашати зобов'язання, підтримувати та зміцнювати свої позиції на ринку.

Оцінка безперервності діяльності підприємств є одним з найскладніших завдань обліково-аналітичної практики. Це зумовлено наступними причинами:

- ✓ з одного боку, власники та стейкхолдери потребують правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства та перспективи його діяльності, а з іншого – оцінка безперервності розкриває усі недоліки у роботі підприємства, якими можуть скористатися конкуренти у своїх цілях і для підприємства постане проблема у збереженні комерційної таємниці;
- ✓ відсутній єдиний підхід до оцінки безперервності діяльності, оскільки кожне підприємство є унікальним за сукупністю факторів, що впливають на її фінансовий результат.

У вітчизняній практиці не існує нормативної методики оцінки безперервності діяльності, що ускладнює виявлення ризиків та загроз подальшого функціонування підприємства. Реалізація принципу безперервності у процесі діяльності підприємств передбачає створення інформаційного забезпечення, за допомогою якого здійснюватиметься формування та узагальнення аналітичної інформації. Результати даного аналізу будуть необхідні менеджменту підприємства для надання висновку про безперервність.

Залежно від джерел отримання, інформація поділяється зовнішню та внутрішню. Найвагоміша роль у формуванні інформаційного забезпечення аналізу безперервності діяльності відводиться саме внутрішній інформації, до якої належать всі види бухгалтерського обліку (оперативний, управлінський та фінансовий), фінансова, управлінська та статистична звітність, статутні документи, бізнес-план, нормативно-планова документація. Основними джерелами інформації для оцінки безперервності виступають: первинні документи; фінансова звітність; Звіт з управління; нефінансові звіти. До зовнішньої інформації належать закони та інші нормативно-правові акти, дані про макроекономічну ситуацію у країні, ринкову кон'юнктуру, статистична інформація. Формування інформаційного забезпечення потребує виокремлення об'єктів аналізу для оцінки безперервності діяльності підприємства, які співставні з традиційними об'єктами (активи, зобов'язання, власний капітал, доходи та витрати).

Ґрунтуючись на концепціях цінності та безперервності, в якості ключових об'єктів оцінки безперервності діяльності підприємств визначено ресурси (активи), господарські процеси, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати, втрати прибутковості (економічних вигід), пов'язані з ризиком, резерви. При формуванні інформації для потреб менеджменту і звітності про реальну вартість активів і зобов'язань необхідно дотримуватись принципу обачності. Це означає, що вартість активів, зобов'язань і доходів змінюється у часі, інформацію у звітності слід відображати за

справедливою та номінальною вартістю, що дозволить врахувати ризики, які впливають на безперервну діяльність підприємства. В цьому зв'язку необхідно формувати інформацію за трьома напрямками: резерви майбутніх витрат і платежів, оціночні резерви та резерви за рахунок чистого прибутку. Резерви слід розглядати як компенсацію втрат від ризиків, зокрема на: товарно-матеріальні цінності, які морально застаріли або частково знизилась їх ринкова вартість; знецінення фінансових вкладень; покриття збитків діяльності підприємства та втрат від непогашеної дебіторської заборгованості. Такий підхід відповідає головній меті реалізації принципу безперервності, оскільки аналітична оцінка резервів на покриття втрат від ризиків дозволяє реально оцінити та скорегувати вартість активів в фінансовій звітності.

Тому найважливішим завданням аналізу безперервності діяльності підприємств є дослідження впливу показників на сталий розвиток підприємства на основі впровадження комплексного підходу до аналізу безперервності діяльності підприємств. Комплексність досягається, по-перше, багатоаспектністю – сукупною оцінкою впливу показників фінансового стану на безперервність діяльності підприємств (прибутковості, фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, ділової активності); по-друге, аналітичною оцінкою ефективності за видами діяльності (економічної, соціальної, екологічної); по-третє, аналітична оцінка доданої вартості та ризиків втрат економічних вигід; по-четверте, багатокритеріальності оцінки – вибір показників аналізу визначається користувачами інформації за принципом суттєвості; по-п'яте, формі надання – використання результатів аналізу безперервності діяльності підприємств на підставі процедур модифікації для розробки прогнозів безперервного функціонування підприємства.

Комплексна оцінка безперервності діяльності підприємств передбачає проведення аналізу за чотирма напрямками:

1. Динамічний аналіз фінансово-економічного стану підприємств.
2. Аналіз ефективності діяльності підприємства у триєдиному вимірі (економічному, соціальному та екологічному).
3. Аналіз доданої вартості в довгостроковій перспективі.
4. Оцінка ризиків впливу на безперервність діяльності підприємства.

Оцінка дотримання підприємством принципу безперервності передбачає проведення аналізу впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на його діяльність. Ключові показники та процедури проведення аналізу безперервності діяльності підприємств наведено в таблиці.

Таблиця

**Ключові показники та процедури
аналізу безперервності діяльності підприємств**

Тип аналізу	Аналітичні процедури
Аналіз структури активів та джерел їх формування	Горизонтальний аналіз Вертикальний аналіз Трендовий аналіз
Аналіз фінансового стану	Показники рентабельності Показники ліквідності Показники ринкової вартості підприємства Показники використання позикового капіталу
Аналіз фінансової стійкості	Коефіцієнт концентрації власного капіталу (коефіцієнт автономії); Коефіцієнт фінансової залежності; Коефіцієнт маневреності власного капіталу; Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами; Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу (коефіцієнт фінансової стійкості); Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу; Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами; Коефіцієнт відношення реальних активів і вартості майна; Коефіцієнт поточних зобов'язань; Коефіцієнт довгострокових зобов'язань
Аналіз ділової активності	Коефіцієнт оборотності активів; Коефіцієнт оборотності оборотних засобів; Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості; Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів; Коефіцієнт оборотності основних засобів; Коефіцієнт оборотності власного капіталу
Аналіз сталого розвитку	<i>Соціальні показники:</i> Соціальний захист працівників Охорона праці на підприємстві Навчання та підвищення кваліфікації працівників <i>Екологічні працівники:</i> Утилізація та вторинне використання відходів Кількість спожитої енергії Використання енергозберігаючих технологій Використання природних ресурсів

Продовження табл.

Тип аналізу	Аналітичні процедури
Аналіз доданої вартості підприємства	Показник економічної доданої вартості (EVA) Показник чистої теперішньої вартості (NPV) Ефективність використання сукупного бізнесового капіталу (ROCE) Середньозважена вартість капіталу (WACC)

Виходячи з того, що на будь-якому етапі життєвого циклу підприємства об'єктивно присутні ризики фінансово-господарської діяльності, тому необхідним є оцінювання втрат економічних вигід від ризикових ситуацій та виявлення резервів в процесі аналізу для покриття втрат від ризиків. Тому окремим етапом здійснюється аналіз впливу резервів на вартість підприємства та оцінка співвідношення резервів забезпечення безперервності – рівень ризику фінансово-господарської діяльності.

Використання комплексного підходу до аналізу безперервності підприємства надає можливість реально оцінити дійсний потенціал відтворення вартості підприємства та визначити оптимальні вектори забезпечення безперервності діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Костирко Р. О. Організація контрольно-аналітичної системи, орієнтованої на формування протиризикового механізму управління економічним потенціалом підприємства. Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. 2011. № 3(51). С. 109-114
2. МСА 570 «Безперервність діяльності» (ISA 570 Going Concern) Міжнародний стандарт аудиту 570 «Безперервність». URL: http://apu.com.ua/files/temp/Ukr-block_T1-2010.pdf
3. Гавриленко В. О. Обліково-аналітичне забезпечення антикризового управління: теорія і практика: монографія / Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: видавець ФОП Гордієнко Є. І., 2018. 480 с.
4. Озеран А.В. Принципи безперервності діяльності – індикатор оцінки вартості підприємства. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. Вип. №2 (23). С. 234-242.